

שבועת הדיינין פרק ששי שבועות

מא

עין משפט גר מוצה

בג א מיי פ"א מהל' טוען הל"ו פקט עין זה טוענ' חורמ' סי' פ"א:

בז ב מיי שם הלכה ד טוענ' שם ספק ט:

בג א מיי פ"ו מהל' אבירה הל"ב סמג עשין עד טוענ' חורמ' סי' רע ספק א:

בז ד מיי פ"ב מהלכות טוען הל"ד סמג עשין זה טור ש"ע חורמ' סי' כ"ב ספק ו וסי"א:

ה [מיי פ"ב מהל' טוען וטוען הל' ו]:

בז ד מיי שם פ"א הל' ה סמג שם טור ש"ע חורמ' סי' פו ספק ט:

בז ד מיי פ"ד מהל' מלוה הלכה ד סמג עשין עד טוענ' חורמ' סי' פכ ספק ו:

בז ח מיי שם הלכה א סמג שם טוענ' חורמ' סי' פד ספק א:

בז ט מיי שם הלכה ב סמג שם טוענ' חורמ' סי' פכ ספק ו:

ומאן דתני אסיפא ב'. אור"ת השתא ללא איתמר הלכתא כחד מהן לישני היכא דליכא דררא דממונה לא משבעינן ליה מספק דהמע"ה ואעפ"כ לא היה מומה דיינים המשבעין וקל"ה נראה להשגיח דליכא דלמרי טפל לנשון ראשון כמו שאומר ריב"ז מיהו אור"ת דלולין דחבר המיקל וכן משמע בפ"ק דב"מ (דף ה.) גבי ההוא רע"א דמיימי התם מילתא דר"נ ארישא דמתני' ור"ת דוחה דליכא דלמימר דהתם רישא דמילתא נקט ומסיפא פריך דמשבעין ליה היכא דליכא דררא דממונה דהתם נמי איכא דררא דממונה מחלח שיהו ריילין למסור לו כלל יוס ועוד דהא איכא סהדי דלכל תרי מנייהו ורז האו גאון פירש דלא משבעין ליה אלא משמתין ליה על גאון שיהא בשמתא * אס הוא חייב ולינו משלס: **מאי איכא בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן.** צפ"ה הכותב (כמובט דף פח. וס) גבי הא דלמרי רב (ה) נחמן אי פקח שמעון מיימי ליה לדי שבועה דאורייתא פירש בקונט' דנפקא מינה דבדאורייתא בעי למינקט חפלא צדיה וצדקתא לא צעי ואין נראה דההיא נפקותא לא אמרינן הכא ועוד דצפ"ה השולח (גיטין דף לה. וס) גבי אלמנה דקאמר אדרה צבית דין ואשבעה חוץ לצ"ד פי' בקונט' גופיה דצ"ד לא צעי אשתבעי משום דבעי אנקוטי חפלא צדיה אף על גב דשבועה דאלמנה שבעה דרבנן היא וצריש שמעתתא דהכותב (מכות דף פז. וס) פירש נמי בקונטרס גבי הא דסס רמי בר חמא למימר שבעה דאורייתא דנפקא מינה לאפוכי שבעה: **ולמרי בר רב אשי דאמר בדאורייתא נמי מפבינן.** ריב"ז פי' צסס הקונטרס דהלכתא כותיה דקיימא לן כמר בר רב אשי צמיפק שבעה וכן צתשובת רבינו גרשון מאור הגולה וכן רב האי גאון והביא רמיה דהלכתא כותיה דאמר לקמיה רב האי מאן דמפיק שטרע על חבריה אי אמר ליה האך אשתבע לי דלא פרעתיך אמר' ליה זיל אשתבע ליה ומה התם דאית ליה עליה ממון גמור מדאורייתא יכול להפק עליו שבעה היכא דלית ליה (ה) אלא שבעה דאורייתא לכ"ש דמני א"ל אשתבע לי את ולפי דצריו דמני דפליג אמר בר רב אשי כ"ש דפליג דללקמיה מיהו הגאונים נחלקו דזהיא דלקמיה אי אמר ליה אשתבע לי דלא פרעתיך אס יכול אידך לחזור ולומר אשתבע לי את ופטור * וחס

שבועה דאורייתא. הוצאה צמקת הטענה. שבעה דרבנן הא דרב נחמן: **מיפק שבעה.** אס אמר הנבעז לתובע השבע וטול: **מיהו לנכסיה.** אס אמר איני נשבע ואיני משלס וירדין לנכסיו ונחמין ליה: **שכנגדו חשוד.** הנבעז חשוד על השבעה ומן לקמן (דף מד.): **שקטנו חכמים שיבעה התובע ויטול: תקנתא היא.** שבעה עלמה של היסת תקנתא היא ותקנתא שיהא תובע נשבע ויטול לתקנתא היסת שבעה שלא צאה עליו אלא צתקתא חכמים לא עבדינן ויפסיד התובע בלא שום שבעה: **דפליגי עליה דרבי יוסי.** גבי מילתא חרש שטוה וקטן: **נקטיה לנכסיה דלשקיה לגלמיה הוא.** אוחזו צביציו התלוים צו עד שיתן לו טלית שעליו כלומר כיון דמשמתין ליה לעולם עד דליתבי ליה לית לך למיחמ לנכסיה עדיף מהאי. כל דבר התלוי צמחוצר קרי ליה כוצקא כדלמרי חול גרמא ומחיה לכוצקא ואתר תמרי צאלו הן הגולין (מכות דף ט.): **עד דמטי זמן נגדיה.** לצתר לתתן יומין כדלמרינן רב מנגיד אמתן דמשהי שמתיה דרבנן עליה דף י"ב: **אשבעה לי.** דלא פרעתיך: **וי מה צין זה.** שלא פגס שטרו לפוגס שטרו דתנן (מכות דף פו.) הפוגמת כמותה לא תפרע אלא שבעה כילד היתה כמותה אלף זו והוא אמר התקבלת כמותיך והיא אומרת לא התקבלתי אלא מנה האולי ומודית צמנה פוגמת את שטר כמותה ולא תפרע השאר אלא שבעה דליכא למיסימין מו אשטרע דאיכא למימר טפי קיבלה והשתא דלמרת משבעין לו מה יפה כמו משאס פגס את שטרו: **הסס.** גבי פגס את שטרו אע"ג דלא טעין ליה אשתבע לי אלא חומר פרעתיך טענינן ליה חן ואמרינן לבעל השטר השבע: **משנה.** מפשיט: לא מודקקין ליה. להשבע דמיחזי דהשטין ליה ולא לגבות לו דהא אמר ליה אשתבע לי דלא פרעתיך: **נפסיו לך פטור.** אף משבעה ומיהו שבעה היסת איכא: **והא הלא כיון דפשיט בעדיה.** והודה לו פשיט כמאן דאחפיה בעדיה דמי: **נחמין**

מוסף רש"י

גול גמור מדבריהם. מפני דרכי שלום (ב"מ י"ב.) אפילו לרי יוסי לאו גול דאורייתא הוא (גיטין ס"א.) למאי נפקא מינה. מדר' יוסף. הא אמת לאשבעין דהתמיכו כממני צתקתן בגול גמור (ב"מ י"ב.) להוציא דיינין. דלרבנן לא נפק צדיקים ומיהו לרי יוסי גול מעלה לא הוי ליפסל לעדות ולעבור עליו (גיטין ס"א.) והקנתא. דלשכנגדו ישבע ויטול דהויא נמי תקנתא. דמן התורה מי שעליו לשלם הוא ישבע ויפטור מן השטלמין ואין ישבע ויטול מן התורה. ואותן המעין בשבעות (מד): תקנת חכמים הן לשבעה דאורייתא עבוד רבנן תקנתא. אכל תקנתא לתקנתא לא עבדינן (ב"מ ה.).

מבין רש"י

דמתי ליה אסיפא אמר לך הכא אמר רב נחמן משבעין אותו שבעה היסת משום דאיכא דררא דממונה פירוש עיקר. דהא הודה לו מקודם כגון הא דגרסינן בפרק חומר בקוש (תיבה פ"א) א"ר אילנא א"ר תנא עשר מעלות שנו כאן כו' עד מאי טעמא הראשונה דאית להו דררא דממונה דאורייתא גזרו בהו רבנן כו': מה איכא בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן. ואמר בר רב אשי ליה השבע וטול הדין עמו בדאורייתא (למרי) לא. ולמרי בר רב אשי אפילו בדאורייתא מפכינן. ולית הלכתא כותי. דהלכתא כותיה בכל התלמוד בר מיפק שבעה חיורי. וסימנן הפך לכן. והכי חיורי מפורש בברייתא בהמה הנקשה מר בר רב אשי בענין צומת גרדין כיון דריגי אציג (דחורין) ודלא תחורין: הני תריה בלחוד לית הלכתא כותיה. אלויאב דמר בר רב אשי. מאי בנייהו ואמרינן בדאורייתא אם לא ישבע נחתינן לנכסיה ונחמין אותן לתובע אבל דרבנן לא נחתינן לנכסיה. ולרי יוסי דתנן בגיטין פרק הנוקדן מצייאת חרש שטוה וקטן יש בהן גול מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גול גמור. ואוקומא קטר מוציאין אותו דיינין. הנה אפילו בדרבנן נחתינן לנכסיה.

רבינו חננאל

דמתי ליה אסיפא אמר לך הכא אמר רב נחמן משבעין אותו שבעה היסת משום דאיכא דררא דממונה פירוש עיקר. דהא הודה לו מקודם כגון הא דגרסינן בפרק חומר בקוש (תיבה פ"א) א"ר אילנא א"ר תנא עשר מעלות שנו כאן כו' עד מאי טעמא הראשונה דאית להו דררא דממונה דאורייתא גזרו בהו רבנן כו': מה איכא בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן. ואמר בר רב אשי ליה השבע וטול הדין עמו בדאורייתא (למרי) לא. ולמרי בר רב אשי אפילו בדאורייתא מפכינן. ולית הלכתא כותי. דהלכתא כותיה בכל התלמוד בר מיפק שבעה חיורי. וסימנן הפך לכן. והכי חיורי מפורש בברייתא בהמה הנקשה מר בר רב אשי בענין צומת גרדין כיון דריגי אציג (דחורין) ודלא תחורין: הני תריה בלחוד לית הלכתא כותיה. אלויאב דמר בר רב אשי. מאי בנייהו ואמרינן בדאורייתא אם לא ישבע נחתינן לנכסיה ונחמין אותן לתובע אבל דרבנן לא נחתינן לנכסיה. ולרי יוסי דתנן בגיטין פרק הנוקדן מצייאת חרש שטוה וקטן יש בהן גול מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גול גמור. ואוקומא קטר מוציאין אותו דיינין. הנה אפילו בדרבנן נחתינן לנכסיה.

רבינו חננאל

דמתי ליה אסיפא אמר לך הכא אמר רב נחמן משבעין אותו שבעה היסת משום דאיכא דררא דממונה פירוש עיקר. דהא הודה לו מקודם כגון הא דגרסינן בפרק חומר בקוש (תיבה פ"א) א"ר אילנא א"ר תנא עשר מעלות שנו כאן כו' עד מאי טעמא הראשונה דאית להו דררא דממונה דאורייתא גזרו בהו רבנן כו': מה איכא בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן. ואמר בר רב אשי ליה השבע וטול הדין עמו בדאורייתא (למרי) לא. ולמרי בר רב אשי אפילו בדאורייתא מפכינן. ולית הלכתא כותי. דהלכתא כותיה בכל התלמוד בר מיפק שבעה חיורי. וסימנן הפך לכן. והכי חיורי מפורש בברייתא בהמה הנקשה מר בר רב אשי בענין צומת גרדין כיון דריגי אציג (דחורין) ודלא תחורין: הני תריה בלחוד לית הלכתא כותיה. אלויאב דמר בר רב אשי. מאי בנייהו ואמרינן בדאורייתא אם לא ישבע נחתינן לנכסיה ונחמין אותן לתובע אבל דרבנן לא נחתינן לנכסיה. ולרי יוסי דתנן בגיטין פרק הנוקדן מצייאת חרש שטוה וקטן יש בהן גול מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גול גמור. ואוקומא קטר מוציאין אותו דיינין. הנה אפילו בדרבנן נחתינן לנכסיה.

מבין רש"י

דמתי ליה אסיפא אמר לך הכא אמר רב נחמן משבעין אותו שבעה היסת משום דאיכא דררא דממונה פירוש עיקר. דהא הודה לו מקודם כגון הא דגרסינן בפרק חומר בקוש (תיבה פ"א) א"ר אילנא א"ר תנא עשר מעלות שנו כאן כו' עד מאי טעמא הראשונה דאית להו דררא דממונה דאורייתא גזרו בהו רבנן כו': מה איכא בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן. ואמר בר רב אשי ליה השבע וטול הדין עמו בדאורייתא (למרי) לא. ולמרי בר רב אשי אפילו בדאורייתא מפכינן. ולית הלכתא כותי. דהלכתא כותיה בכל התלמוד בר מיפק שבעה חיורי. וסימנן הפך לכן. והכי חיורי מפורש בברייתא בהמה הנקשה מר בר רב אשי בענין צומת גרדין כיון דריגי אציג (דחורין) ודלא תחורין: הני תריה בלחוד לית הלכתא כותיה. אלויאב דמר בר רב אשי. מאי בנייהו ואמרינן בדאורייתא אם לא ישבע נחתינן לנכסיה ונחמין אותן לתובע אבל דרבנן לא נחתינן לנכסיה. ולרי יוסי דתנן בגיטין פרק הנוקדן מצייאת חרש שטוה וקטן יש בהן גול מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גול גמור. ואוקומא קטר מוציאין אותו דיינין. הנה אפילו בדרבנן נחתינן לנכסיה.

(א) ככל הנראה ש"ס צ"מ ד"ה קטן קוש"א ו' על ר"מ מביימיה דמי אלוה דרבי אפטיורין וטעין דר"מ מל האו ופליג ודברי רבינו ז"ע.